

**ONTWERP VAN DECREET TOT INSTEMMING MET DE
KADEROVEREENKOMST INZAKE EEN PARTNERSCHAP EN
SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE UNIE EN HAAR LIDSTATEN,
ENERZIJD, EN DE REGERING VAN MALEISIË, ANDERZIJD,
ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 14 DECEMBER 2022.**

Samenvatting

De voorliggende overeenkomst is een traditioneel algemeen kaderakkoord dat drie aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Deze kaderovereenkomst vormt een belangrijke stap in de versterking van de relaties tussen de Europese Unie en Maleisië.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Maleisië

De Europese Unie

Maleisië is een van de stichtende leden van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). Dit is een organisatie met als doel het bevorderen van economische, culturele en politieke samenwerking in de regio.

De huidige samenwerking is gebaseerd op de Samenwerkingsovereenkomst van 7 maart 1980 tussen de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN). De ondertekening van die overeenkomst in 1980 zorgde voor nauwere politieke en institutionele banden tussen de beide organisaties. De Europese Unie (EU) en de ASEAN hebben dus al meer dan 30 jaar een hechte band. Beide delen een engagement voor regionale integratie als een middel om regionale stabiliteit te bevorderen, welvaart te creëren en mondiale uitdagingen aan te pakken. De sleutelpositie in de Aziatische Stille Oceaan, de inzet voor vrede en stabiliteit in de regio en het grote economische gewicht maken de ASEAN tot een essentiële partner voor de Europese Unie in Azië.

De Ontmoeting Azië-Europa (ASEM) is een essentieel forum voor de EU en Azië. De betrokken partijen spannen zich met name in om de politieke dialoog te bevorderen, de economische samenwerking te versterken en persoonlijke contacten te stimuleren.

De EU is de derde grootste handelspartner van de ASEAN. China en de Verenigde Staten zijn de grootste handelspartners. Maleisië is dus ook een belangrijke handelspartner van de EU. Het is de op één na grootste handelspartner van de EU in de regio Zuidoost-Azië. De EU is de vijfde handelspartner van Maleisië (na China, Singapore, Zuid-Korea en de VS) en is goed voor 7,4% van de totale handel van het land.

De bilaterale handel tussen de EU en Maleisië wordt gedomineerd door industrieproducten. De EU voert vooral machines en toestellen in en voert vooral elektrische apparatuur en machines uit (in beide richtingen zijn industriële producten goed voor meer dan 90% van de handel). Andere belangrijke sectoren wat betreft de EU-invoer uit Maleisië zijn kunststoffen, rubber en dierlijke en plantaardige vetten en oliën, en wat betreft de uitvoer, mechanische producten.

De EU ondersteunt een breed scala aan samenwerkingsprojecten die Maleisië ten goede komen op diverse domeinen zoals hoger onderwijs, mensenrechten, milieu en duurzame economische ontwikkeling. Zo ontvangen de Maleisische autoriteiten en maatschappelijke organisaties EU-financiering uit verschillende programma's.

De EU beschouwt mensenrechten als universeel en ondeelbaar. De EU bevordert en verdedigt mensenrechten, zowel binnen de eigen grenzen als bij betrekkingen met derde landen. De prioriteiten van de EU op het gebied van mensenrechten in Maleisië zijn onder meer de afschaffing van de doodstraf; de bevordering van de ratificatie van fundamentele mensenrechtenverdragen; de bevordering van de rechten van kinderen, vrouwen en inheemse volken en de bevordering van vrijheid van godsdienst.

Vlaanderen

Vlaanderen is partij bij het Akkoord van 22 november 1979 tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Regering van Maleisië betreffende de aanmoediging en de wederzijdse bescherming van investeringen. Dit akkoord is in werking getreden op 8 februari 1982.

Tussen de Regering van België en de Regering van Maleisië werd in 1973 reeds een overeenkomst tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen gesloten. Die overeenkomst werd in 2009 bij protocol gewijzigd.

Op het vlak van buitenlandse handel bekleedde Maleisië in 2022 de 55^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van bijna 736,83 miljoen euro. De Vlaamse import uit Maleisië bedroeg in 2022 zo'n 2 miljard euro, wat goed was voor een 33^e plaats.

Naast de handelsrelaties heeft Vlaanderen goede contacten op het vlak van maritieme samenwerking in deze regio.

Een schets van het partnerland

Maleisië is een land in het zuidoosten van Azië. Maleisië bestaat uit dertien deelstaten en drie federale territoria.

Aanvankelijk bestond in de regio een Malaya Koninkrijk dat later een Britse kroonkolonie werd. Na de Japanse bezetting tijdens Wereldoorlog II groeide het streven naar onafhankelijkheid onder de bevolking. In 1957 werd het schiereiland onafhankelijk onder de naam 'Federatie van Malaya'. Door het samengaan van Maleisië, Singapore, en de Oost-Maleisische staten Sabah en Sarawak aan de noordkust van Borneo werd op 16 september 1963 een nieuwe federatie 'Maleisië' opgericht. In 1965 werd Singapore om politieke redenen uit de federatie gezet en de stadstaat werd toen een onafhankelijk land.

Maleisië is een constitutionele monarchie. De Hoogste Regeerder of 'Yang di-Pertuan Agong', die gewoonlijk de koning wordt genoemd, staat aan het hoofd. De koningen van Maleisië worden gekozen uit de negen sultans van de staten van het schiereiland Malakka voor termijnen van vijf jaar. De huidige koning is Abdullah van Pahang.

Het land is een parlementaire democratie en de regering wordt eens in de vijf jaar gekozen. Het parlement bestaat uit twee kamers: de Senaat (Dewan Negara) en het lagerhuis of huis van afgevaardigden (Dewan Rakyat). Het hoofd van de regering is de eerste minister. De huidige eerste minister is Anwar Ibrahim. Deze wordt gekozen uit het lagerhuis en vertegenwoordigt een meerderheid in het parlement. De regering wordt uit leden van beide kamers van het parlement gekozen en legt verantwoording af bij dat orgaan.

Daarnaast is Maleisië een opkomende economie in Zuidoost-Azië. Sinds de onafhankelijkheid, was het 's werelds grootste producent van tin en rubber. Hoewel het land welvaart kende door deze bronnen, was het afhankelijk van de prijsschommelingen op de wereldmarkt. Daarom nam de regering maatregelen die ertoe moesten leiden dat er in de landbouw en industrie meer variatie zou ontstaan. Zo vormen producten als palmolie, cacao, peper, ananas, timmerhout en tabak nu een belangrijk deel van de agrarische productie. Ook toerisme levert een aanzienlijke bijdrage aan de economie.

Totstandkoming

De politieke en economische ontwikkelingen binnen ASEAN, enerzijds, en de wens om zich meer te profileren in Azië, anderzijds, zetten de EU ertoe aan na te gaan hoe zij de banden met de ASEAN kon versterken. In het bijzonder werd gedacht aan betere institutionele relaties, meer bepaald door onderhandelingen te starten met het oog op het sluiten van nieuwe akkoorden.

De Raad van de Europese Unie machtigde de Europese Commissie in november 2004 om te onderhandelen over individuele kaderovereenkomsten inzake partnerschap en samenwerking met Thailand, Indonesië, Singapore, de Filipijnen, Maleisië en Brunei. In oktober 2010 werd overeengekomen de onderhandelingen met Maleisië inzake een vrijhandelsovereenkomst en een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst op te starten. In februari 2011 gingen de onderhandelingen effectief van start. Na 11 onderhandelingsronden werden de onderhandelingen over de voorliggende partnerschapsovereenkomst in december 2015 afgerond. Op 6 april 2016 hebben beide partijen de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst geparafeerd.

Maleisië is het zesde ASEAN-land waarmee de EU de onderhandelingen over een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst heeft afgerond. Er werden reeds soortgelijke overeenkomsten gesloten met Indonesië, Vietnam, de Filipijnen, Singapore en Thailand. Vlaanderen heeft zijn instemmingsprocedure voor de overeenkomsten met Indonesië, Vietnam, de Filipijnen en Singapore reeds afgerond. De overeenkomsten met Indonesië, de Filipijnen en Vietnam zijn al in werking getreden.

Werkgroep Gemengde Verdragen

De Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde het gemengde karakter van de overeenkomst via schriftelijke procedure vast. Zowel de federale overheid als de gewesten, de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest oefenen hun bevoegdheden uit. De schriftelijke procedure werd bevestigd tijdens de werkgroep gemengde verdragen van 12 september 2018.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de Europese Unie (EU) en derde landen.

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State, afdeling Wetgeving, bracht advies uit op 26 april 2019 met kenmerk 73.323/VR.

Bevoegdheid van de Franse Gemeenschapscommissie

De Raad van State kan instemmen met het door de werkgroep gemengde verdragen vastgelegde karakter, in zoverre met de term "gemeenschappen" ook de Franse Gemeenschapscommissie wordt bedoeld.

De Vlaamse Regering bevestigt dat zowel de federale overheid als de gewesten, de gemeenschappen, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie hun bevoegdheden uitoefenen. Dit werd zo vastgelegd door de Werkgroep gemengde verdragen.

Bovendien merkt de Raad op dat de vermelding van de gemeenschappen en de gewesten onder de handtekening voor het Koninkrijk België ook slaat op de Franse Gemeenschapscommissie.

Multilaterale verdragen

De Raad van State merkt op dat overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de overeenkomst de partijen samenwerken met het oog op de bevordering van het Statuut van Rome betreffende het Internationaal Strafhof. De Raad informeerde naar de stand van zaken met betrekking tot de ratificatie namens België van de amendementen op het Statuut van Rome van 14 december 2017 en 6 december 2019.

De exclusief federale instemmingsprocedure zal weldra opgestart worden.

Volgens de Raad van State engageren de partijen zich overeenkomstig artikel 7, lid 2, a), van de kaderovereenkomst om maatregelen te nemen om partij te worden bij alle andere internationale instrumenten inzake de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen. De Raad merkt op dat België het 'Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons', aangenomen te New York op 7 juli 2017, niet heeft ondertekend.

De Vlaamse Regering antwoordt dat dit tot de bevoegdheden van de federale overheid behoort. Vlaanderen wordt hierover niet geconsulteerd. Wat nucleaire ontwapening betreft en het opslagen van wapens op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, onderschrijft de Vlaamse Regering uiteraard het objectief vooropgesteld in het non-proliferatieverdrag, namelijk de uiteindelijke eliminatie van alle kernwapens in de wereld.

Artikel 9 van de Overeenkomst – gematigdheid

De Raad van State is van mening dat de draagwijdte van die bepaling en de voorgenomen invulling ervan door de Vlaamse overheid niet duidelijk is. Dit zou minstens in de memorie van toelichting moeten worden verduidelijkt.

De Vlaamse Regering verwijst naar de beleidsnota buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking 2019-2024, meer bepaald "Vlaanderen behartigt zijn belangen in het multilateraal kader." en "Vlaanderen draagt de waarden vervat in de mensenrechtenverdragen uit in zijn internationaal beleid."

Artikel 48, lid 2, van de Overeenkomst – fraudebestrijding

Artikel 48, lid 2, van de overeenkomst voorziet in de mogelijkheid dat het Europees Bureau voor fraudebestrijding en de Maleisische autoriteiten overeenkomen om verder samen te werken op het gebied van fraudebestrijding. De Raad is van mening dat dit mandaat potentieel op gespannen voet lijkt te staan met het institutionele evenwicht binnen de EU.

De Vlaamse Regering antwoordt dat de voorliggende overeenkomst het beginsel van het institutioneel evenwicht in de EU respecteert. Het is gebruikelijk dat in internationale overeenkomsten tussen de EU en derde landen "fraudebestrijdingsclausules" worden opgenomen. Daartoe beroepen de EU-instellingen zich op artikel 325 VWEU en op Verordening 883/2013 van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding.

Gemengd comité

De Raad van State merkt op dat de overeenkomst voorziet in de oprichting van een gemengd comité. In het gemengd comité kunnen de aangelegenheden die ter sprake worden gebracht die ook betrekking hebben op aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten behoren, zodat bijzondere afspraken zullen moeten worden gemaakt over de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling in het gemengd comité. De Raad verwijst hierbij naar het eerder gegeven advies met kenmerk 53.978/VR waarin de Raad aangeeft dat het noodzakelijk is om binnen België ook de nodige procedures op te zetten om de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in deze raad en dit comité te regelen. Het huidige samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 biedt onvoldoende juridische basis.

Zoals de Raad opmerkt, moeten de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling namens België in het gemengd comité in afwachting van een samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, §4bis, tweede lid, BWHI, het voorwerp uitmaken van een overleg tussen de betrokken regeringen (BWHI: bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen).

In de praktijk gebeurt dit in de zogenaamde DGE-coördinatie, voorzien door het voormelde samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 (DGE: directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie). De Vlaamse Regering is vragende partij om bij herziening van dit en andere samenwerkingsakkoorden, die binnen het Overlegcomité aan bod komen, het toepassingsgebied uit te breiden naar hogervermelde organen.

Andere overeenkomsten (artikel 52 van de kaderovereenkomst)

De Raad merkt op dat overeenkomstig artikel 52, lid 2, van de overeenkomst kan deze worden aangevuld door sluiting van specifieke overeenkomsten op alle samenwerkingsgebieden die binnen het toepassingsgebied van de overeenkomst vallen.

Aan de Raad van State werd meegedeeld dat ook die aanvullende overeenkomst, protocol of ander instrument de geijkte procedure dienen te doorlopen. In die aanvullende overeenkomst, protocol of ander instrument zal vermeld worden hoe het in werking zal kunnen treden.

Hiermee kan de Raad van State instemmen voor zoverre met de "geijkte procedure" wordt bedoeld dat de aanvullende overeenkomsten, protocollen of instrumenten slechts gevolg hebben nadat ze overeenkomstig artikel 167, §§ 2 en 3, van de Grondwet de instemming hebben bekomen van de bevoegde Belgische parlementen en nadat ze bekendgemaakt werden in het Belgisch Staatsblad.

B. Samenvatting van de inhoud

De voorliggende overeenkomst is een traditionele algemene kaderovereenkomst die drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Deze kaderovereenkomst tussen de EU en Maleisië dient de nieuwe juridische basis te worden van de relaties tussen de verschillende partijen.

De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO) is de eerste bilaterale overeenkomst met Maleisië en komt in de plaats van het huidige wettelijke kader van de samenwerkingsovereenkomst van 1980 tussen de Europese Economische Gemeenschap en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN). De voorliggende overeenkomst getuigt dus van het groeiende belang dat de EU hecht aan haar partnerschap met ASEAN en met Maleisië als een van de stichtende landen van ASEAN.

II. TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST

In de preambule wordt onder meer gewezen op de traditionele historische, politieke en economische relaties tussen de EU en Maleisië, en de wil om de samenwerking te verdiepen en te diversifiëren op grond van gemeenschappelijke waarden en tot wederzijds voordeel.

Titel I – Aard en toepassingsgebied (artikelen 1 en 2)

In deze titel worden de grondslag en de doelstellingen van de samenwerking opgesomd. Respect voor de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten vormen een essentieel element van deze overeenkomst. De uitvoering van deze overeenkomst berust op de beginselen van dialoog, wederzijds respect, gelijkwaardig partnerschap en respect en eerbiediging van de principes uit het VN-Handvest en het internationaal recht. Verder bevestigen de partijen hun verbintenis om duurzame ontwikkeling te bevorderen om samen te werken om uitdagingen van klimaatverandering en globalisering aan te pakken en om bij te dragen aan de ontwikkelingsdoelstellingen. De partijen komen ook overeen dat de samenwerking zal geschieden volgens de eigen wet- en regelgeving (artikel 1).

Deze overeenkomst heeft tot doel een versterkt partnerschap tussen de partijen op te bouwen en de samenwerking te verdiepen en te versterken (artikel 2).

Titel II – Bilaterale, regionale en internationale samenwerking (artikelen 3 en 4)

Overeenkomstig de artikelen 3 en 4 werken de partijen samen op internationaal en regionaal niveau en dit in verschillende fora en organisaties, zoals bijvoorbeeld de agentschappen van de Verenigde Naties (VN), ASEM en de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Titel III – Samenwerking inzake internationale vrede, veiligheid en stabiliteit (artikelen 5 – 9)

In deze titel gaat aandacht naar de bestrijding van terrorisme (artikel 5), de bestraffing van ernstige misdrijven waarmee de internationale gemeenschap wordt geconfronteerd (artikel 6), de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen (artikel 7) en het illegaal produceren en verhandelen van handvuurwapens en lichte wapens en munitie daarvoor (artikel 8).

De partijen komen overeen om samen te werken met het oog op gematigheid in diverse dialogen (artikel 9).

Titel IV – Samenwerking inzake handel en investeringen (artikelen 10 – 17)

De partijen voeren een dialoog over handels- en investeringsgerelateerde aangelegenheden met het oog op de versterking en bevordering van het multilaterale handelssysteem en de bilaterale handel tussen hen (artikel 10).

De artikelen 11 en 12 hebben betrekking op de sanitaire en fytosanitaire maatregelen en de technische handelsbelemmeringen. Daarnaast heeft de samenwerking betrekking op douane (artikel 13), investeringen (artikel 14), mededingingsbeleid (artikel 15), diensten (artikel 16) en de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (artikel 17).

Titel V – Samenwerking inzake justitie en veiligheid (artikelen 18 – 24)

Artikel 18 behandelt de juridische samenwerking. Specifieke aandacht wordt gegeven aan het beschermen van persoonsgegevens (artikel 19), migratie (artikel 20), consulaire bescherming (artikel 21), de drugsbestrijding (artikel 22), de bestrijding van de georganiseerde misdaad en corruptie (artikel 23), de bestrijding van witwaspraktijken en de financiering van terrorisme (artikel 24).

Titel VI – Samenwerking in andere sectoren (artikelen 25 – 33)

De partijen zullen op diverse samenwerkingsgebieden de mensenrechten bevorderen en beschermen (artikel 25). In deze titel gaat er ook aandacht naar financiële diensten (artikel 26), het voeren van een economische beleidsdialoog (artikel 27), goed bestuur op vlak van belastingen (artikel 28) en het industrieel beleid en kleine of middelgrote ondernemingen (artikel 29).

De samenwerking heeft ook nog betrekking op toerisme (artikel 30), informatiemaatschappij (artikel 31), cyberveiligheid (artikel 32) en audiovisuele werken en media (artikel 33).

Titel VII – Samenwerking inzake wetenschap, technologie en innovatie (artikelen 34 – 46)

De partijen komen overeen hun samenwerking op het gebied van onderzoek, technologie en innovatie te bevorderen, ontwikkelen en faciliteren (artikel 34). Daarnaast gaat er in deze titel specifieke aandacht naar groene technologieën (artikel 35), energie (artikel 36), vervoer (artikel 37), onderwijs en cultuur (artikel 38), milieu en natuurlijke hulpbronnen (artikel 39), landbouw, veehouderij, visserij en plattelandontwikkeling (artikel 40), volksgezondheid (artikel 41), werkgelegenheid en sociale zaken (artikel 42), statistiek (artikel 43), maatschappelijk middenveld (artikel 44), overheidsdiensten (artikel 45) en rampenbeheer (artikel 46).

Titel VIII – Vormen van samenwerking (artikelen 47 – 49)

Artikel 47 bepaalt dat de verdragspartijen de nodige middelen moeten beschikbaar stellen om de doelstellingen van de samenwerking te realiseren. Daarnaast bevat deze titel artikelen met betrekking tot financiële hulp en belangen (artikel 48) en de intellectuele eigendomsrechten die voortvloeien uit samenwerkingsovereenkomsten (artikel 49).

Titel IX – Institutioneel kader (artikel 50)

Artikel 50 stelt dat de partijen een Gemengd Comité zullen oprichten dat minstens om de 2 jaar zal samenkomen. Dit Comité zal bepaalde opdrachten uitvoeren. Gespecialiseerde werkgroepen kunnen door het Gemengd Comité worden ingesteld.

Titel X – Slotbepalingen (artikelen 51 – 60)

Artikel 51 stelt dat de partijen niet verplicht zijn informatie openbaar te maken indien zij dit in strijd achten met hun nationale veiligheid. Artikel 57 is een aanpassingsclausule die de partijen de mogelijkheid biedt de overeenkomst uit te breiden, dit met het oog op intensivering van het samenwerkingsniveau.

Deze overige slotbepalingen hebben betrekking op de verhouding van de overeenkomst tot andere overeenkomsten (artikel 52), het naleven door de partijen van hun verplichtingen (artikel 53), het verlenen van faciliteiten aan deskundigen en ambtenaren (artikel 54), de territoriale toepassing (artikel 55), de definitie van partijen (artikel 56), de inwerkingtreding, voorlopige toepassing en looptijd (artikel 58), de kennisgeving (artikel 59) en de authentieke teksten (artikel 60).

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair
Management,

Jan JAMBON